

LJUBOVIĆEVO AFIRMIRANJE KLASIČNE BOSANSKE NAUČNE SLAVE

Amir Ljubović, *The Works in Logic by Bosnian Authors in Arabic*, izd. Brill, Leiden and Boston, 2008. (252 pages)

1. Amir Ljubović – autor naučne strogoće i jasnoće

Amira Ljubovića, dugogodišnjeg profesora Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, specijalistu za predmete i područja orijentalno-islamske civilizacije na Odsjeku za Orijentalnu filologiju, nije potrebno predstavljati ni bosanskohercegovačkoj ni našoj balkanskoj ili južnoevropskoj naučnoj javnosti. Ljubović se i prije odbrane svoje doktorske disertacije iz filozofskih nauka (1988. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu), koja je bila posvećena djelima bosanskih muslimanskih autora iz područja logike na arapskom jeziku, afirmirao kao strogo profiliran istraživač s područja kompleksnih historijskih tema i rukopisnog naslijeđa orijentalno-islamske civilizacije kod nas. Nakon odbrane doktorske disertacije Amir Ljubović je i formalno dobio i zaimao priznanja kao meritoran istraživač naše rukopisne baštine s područja filozofije, logike, semantike, poetike i sl.

U našoj naučnoj javnosti Amir Ljubović je zaslužno (i s pokrićem u objavljenim djelima) u samom vrhu najzaslužnijih bosanskohercegovačkih naučnika za naučnu valorizaciju i predstavljanje djela Hasana Kafija Pruščaka (um. 1615. u Pruscu), Muhameda Muse Allameka (um. 1636. u Carigradu), Mustafe Ejubovića (um. 1707. u Mostaru), Muhameda Čajničanina (um. 1792. u Sarajevu) te mnogih drugih bošnjačkih autora koji su se bavili arapsko-islamskim filozofskim, logičkim, gramatičkim, sintaksičkim, semantičkim disciplinama.

U vezi sa studijama i knjigama Amira Ljubovića potrebno je ukazati na važnu činjenicu koja obilježava njihova autora. Profesor dr. Amir Ljubović je istraživač koji je strogo usredsređen na svoj predmet. Akribičnost, preciznost i metodološka strogoća jesu opća obilježja njegovih knjiga i studija.

2. Brillovo izdanje Ljubovićeve disertacije

Kao što ne treba posebno predstavljati Amira Ljubovića, isto vrijedi i za Brill, izdavača Ljubovićeva djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in*

Arabic. Brill, holandski izdavač sa sjedištem u Leidenu, u Evropi je već desetljećima najafirmiraniji izdavač mnogobrojnih djela o islamu, muslimanima, islamskom istoku, islamskim naukovnim područjima i disciplinama.

I dok je bilo epoha kad je Brill bio orijentiran na orijentalistička djela ekstremne retorike o islamu i afirmirao djela koja na nekim svojim stranicama ili poglavljima poriču civilizacijske i kulturne vrijednosti islama, ovdje treba kazati da već odavno to nije slučaj. Brill je svojom izdavačkom politikom sve više okrenut i prema autentičnom muslimanskom diskursu o islamu. I sama pojava Ljubovićeva djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* svjedoči da se Brill davno odrekao ekstremnog orijentalističkog tretiranja islama i njegova naslijeđa.

Formalni sadržaj djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* uređen je i opremljen po najstrožijim metodološkim propozicijama velikih izdavača. Djelo počinje sa *Transcription Table* (tabela transkripcije) i *List of Abbreviations* (popisom skraćenica), a potom se daje *Introduction* (Uvod).

Slijedi potom pet glavnih dijelova ove knjige:

- I. *Development of Arabic Logic by the 16th Century* (str. 9) (Razvoj arapske logike do XVI stoljeća),
- II. *Bosniac Authors and Their Works* (str. 25) (Bošnjački autori i njihovi radovi iz logike),
- III. *Characteristics of Works in the Field of Logic – Issues in the Field of Logic* (str. 57) (Karakteristike spisa/radova iz područja logike),
- IV. *Comparison: Bosniac Logicians and Logicians of Western Europe* (str. 143) (Usporedba bošnjačkih logičara sa zapadno-evropskim logičarima),
- V. *Logic in the Classical System of Islamic Sciences* (str. 169) (Logika u klasičnom sistemu islamskih nauka).

Potom od stranice 193 – 247 slijedi:

- *Conclusion* (Zaključak),
- *Glossary of Logical Terminology* (Rječnik logičkih termina),
- *Index of Personal Names* (Indeks osobnih imena),
- *Index of English Logical Terms* (Indeks logičkih termina na engleskom),
- *Index of Arabic Logical Terms* (Indeks logičkih termina na arapskom).

3. Hvale vrijedno predstavljanje naše klasične logičke i filozofske baštine

Kad listamo i čitamo Ljubovićevo djelo *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* pokušavamo se za trenutak staviti u poziciju stranih čitatelja i istraživača koji će ovu izvanrednu knjigu čitati u ovom Brilllovom izdanju. Smatramo da su dvije konstante ovog Ljubovićevo djela najvažnije i pretpostavljamo da će ih i drugi znatizeljni čitatelji također otkriti.

Prvo, najuočljivije što će čitatelji i istraživači naći na stranicama djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* je činjenica da profesor Ljubović dokumentirano pokazuje viševjekovno bosanskohercegovačko muslimansko nasljedovanje i izučavanje logike iz, poglavito, grčke i arapske tradicije izučavanja logike.

Tu su veliki i važni razlozi koji svjedoče da je Ljubović objavljivanjem ovog djela na engleskom ponudio nesvakidašnje vrijedno afirmiranje naše kulture i obrazovanja. Danas je engleski najprestižniji svjetski jezik, onaj nezaobilazni naučni *koine* ili *lingua franca* svjetskoga znanja i naukovnoga iskustva.

Profesor Ljubović je objavljivanjem djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* predstavio ne samo ono što je stručno filozofsko i logičko na stranicama desetina arapskih rukopisa koje je pomno izučio i konsultirao, već je na najbolji način pokazao da je Bosna (i Hercegovina) odavno korespondirala sa poznatim i priznatim naukovnim tradicijama islamske klasične epohe, a preko nje i sa naukovnim tradicijama drevne Grčke, Perzije itd.

Drugo, objavljivanjem djela *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* profesor dr. Amir Ljubović je na sustavan način ponudio pregledan enciklopedijski priručnik klasične arapske logičke terminologije sa adekvatnim i općeprihvaćenim standardnim i naučno akceptiranim prijevodom na engleski jezik.

Na ovom mjestu važno je preporučiti ovo Ljubovićevo djelo svima nama koji s arapskog ili, pak, s engleskog prevodimo studije i djela filozofskih, teoloških i logičkih tema i sadržaja. Izraslost i stasalost neke nauke (ili naučne discipline) najbolje se vidi kroz stasalost i razraslost njene terminologije. To pokazuje i Ljubovićevo knjiga *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic*.

Ima lijepih stvari u ovoj našoj tmurnoj i učmaloj bosanskoj stvarnosti. Jedna od lijepih stvari, jedan od lijepih događaja, jeste ovo djelo prof. Dr. Amira Ljubovića.

Objavljivanjem *The Works in Logic by Bosniac Authors in Arabic* u izdanju renomiranog Brilla profesor Ljubović je podigao ugled i naših islamskih i naših orijentalističkih studija. Na tome mu treba odati priznanje i iskazati zahvalu, te tom zahvalom i priznanjem podstaći i sve druge da se predstave na svjetskim jezicima.

Enes Karić